

“Byen vår”

Metoderapport til Data-Skup

Av Connie Bentzrud, Frode Nordbø,
Sondre Zachariassen og Tarjei Leer-Salvesen,
Fædrelandsvennen

Innholdsfortegnelse:	2
Innsendere:	3
Takk til:	3
Redaksjon:	3
Introduksjon	4
Første diskusjoner, og en svensk inspirasjon	4
Organisering av arbeidet	5
Statistiske kilder	5
Bygge eget datasett	8
Quiz, droner, video og interaktive kart	9
Muntlige kilder	10
Etiske avveininger i statistikk og kildearbeid	11
Kommunale boliger: En annen måte å se ting på	14
En kjærkommen utsettelse	14
Publisering	16
Konsekvenser	16
Scenedebatt og rapmusikk	17
Innsendt til SKUP:	17
Publikasjonsliste	

Innsendere:

Connie Bentzrud, connie.bentzrud@fvn.no, tlf 90626891
Tarjei Leer-Salvesen, tarjei.leer-salvesen@fvn.no, tlf 92429935
Sondre Zachariassen, sondre.zachariassen@fvn.no, tlf 95203712
Frode Nordbø, frode.nordbo@fvn.no, tlf 92604733

Takk til:

Jim Rune Bjorvand, Kjetil Samuelsen, Per Moseid, Mads Ommundsen, Kjartan Bjelland, Jacob Buchard, Anette Os, Eva Myklebust, Vegard Damsgaard og Jonas Mjaaland for gode innspill og bidrag underveis.

Publisert fra 19. august 2019, arbeidet fortsetter utover høsten i 2019. Se detaljert publikasjonsliste til sist i denne rapporten.

Redaksjon:

Fædrelandsvennen (ansvarlig redaktør Eivind Ljøstad)
Rådhusgata 14 a,
4611 Kristiansand
Tlf: 38361800

Introduksjon

“Byen vår” er kanskje det underligste prosjektet vi har jobbet med. Vi har brukt data som ligger åpent i dagen for å vise sammenhenger som overrasket politikerne i hjembyen vår. Vi har trosset alle råd om hva som fungerer for leserne, og bombardert dem med tung sosioøkonomisk statistikk og lange artikler.

Det har også vært et lekent prosjekt, der quiz, scenedebatt, innsynsbegjæringer, SSB-tabeller og rap-musikk har inngått som del av verktøykassen. Vi har laget vårt eget datasett, flydd med droner, laget interaktive kart og skapt en virtuell bussreise. Alt dette for å skildre noe så klassisk som sosiale og økonomiske ulikheter i en norsk bykommune.

Allerede før serien er over, er det klart at den vil få politiske konsekvenser.

OM BYEN VÅR

Forskjellene i Kristiansand er store. Mellom fattig og rik. Mellom dem med mye og lite utdanning.

Mellom dem som er i jobb og dem som mottar trygd. I Kristiansand øker barnefattigdommen.

I serien «Byen vår» blir du bedre kjent med alle bydelene og noe av statistikken fra SSB.

Første diskusjoner, og en svensk inspirasjon

Hvordan ble saken til? Det spørsmålet besvares ofte med at det kom et tips utenfra. Slik starter ikke dette arbeidet. Det er vel snarere snakk om årelangt engasjement og interesse, enkelte inspirasjoner fra andre redaksjonelle arbeidere, og noen lange samtaler ved kaffemaskinen i Fædrelandsvennens lokaler.

Connie Bentzrud formulerte ideene først. Hun ville se konkret på hva som ligger bak når politikere og andre snakker om “utenforskap”. Hvem snakker vi egentlig om? Hvilke situasjoner i livet, og hvor mange gjelder dette her vi bor? Hva kan egentlig gjøres for å hjelpe folk?

I Fædrelandsvennens “Gravegruppe” jobber Connie Benztrud sammen med Sondre Zachariassen og Tarjei Leer-Salvesen.

Vi startet diskusjonene om prosjektet tidlig på høsten 2018. Vi hadde andre ting å jobbe med samtidig, og brukte lang tid på å forstå saksfeltet godt og jobbe med hva som kunne være gode datasett å jobbe med, og hva som ville være egnede saker.

“Utenforskap” kalte vi lenge prosjektet i interne samtaler. Men begrepet får ikke alle til å ville lese. Vi døpte det om til “Byen vår”. Det vi jobber med her, er å formidle kunnskap om absolutt hele byen, til hele befolkningen.

Sondre Zachariassen er statistikknerden i gruppen vår. Han leste alt som var å finne på kommunens statistikkportal om levekår i byen. Veldig mye statistikk er tilgjengelig på nivåer som er mindre enn bydelsnivået. Det finnes også levekårssoner, og det laveste statiske nivået er grunnkretser. Her var det verktøy som kunne hjelpe oss å forstå forskjeller innad i bydelene også, kunnskap som er godt kjent blant noen få analytikere, men lite kjent blant folk flest.

Svenske Aftonbladets prosjekt “Klassresan” var en tydelig inspirasjon da vi valgte å fortelle om klasseforskjellene langs bussrute nr 19 i Kristiansand. Men for vår del ble Buss nr 19 laget annerledes, og tjente mest som et oppspark til et prosjekt som skulle bli betydelig bredere enn denne ene busslinjen.

Hvor mye statistikk tåler vanlige lesere?

Vi jobbet med tallene og ble riktig glade i materialet. Sosioøkonomisk statistikk er jo en gullgruve! Utdfordringen vi begynte å jobbe med var denne: Hvor mye statistikk kan vi egentlig bombardere leserne våre med? Hvor mye vil de orke å ta inn over seg?

Organisering av arbeidet

Connie Bentzrud hadde ideen. Hun har skrevet flest av artiklene, og jobbet opp mot de fleste intervjuobjektene gjennom hele perioden.

Tarjei Leer-Salvesen har skrevet noen av sakene, og jobbet med å forme prosjektet og spisse idéarbeidet. Tarjei har også jobbet med kontakten med SSB og laget bydels-quizzen.

Sondre Zachariassen er redaksjonens tallknuser og den iblant oss som er flinkest til "å intervju" datasett. Han bygde datasettet vi brukte for å finne alle sakene vi ville skrive om. Sondre har laget tabellene, og vært med på å kvalitetssikre tallbruken i alle artiklene.

Frode Nordbø har også vært med i prosjektet hele veien. Frode er utvikler og designer, med god forståelse for det redaksjonelle. Han har kodet spesialløsningene (den virtuelle bussturen og bydelsstatistikkene), gitt hele serien en særegen visuell innpakning og jobbet frem kartene våre. Men det bør nevnes at han også er en god leser, og han har bidratt til å forbedre innholdet i sakene også.

Ut over dette kjernetemaet, må det nevnes at "Gravegruppen" ledes av nyhetsredaktør Jonas Mjaaland som har loset prosjektet gjennom helt til mål. I tillegg er det flere andre som har bidratt, for eksempel Vegard Damsgaard, Anette Os og Eva Myklebust som har skrevet én artikkel hver som ble med i prosjektet.

Jim Rune Bjorvand, Kjetil Samuelsen og Per Moseid har filmet med videokameraer og droner. Kjartan Bjelland og Jacob Buchard har tatt stillbildene til serien. Og Mads Ommundsen har koordinert alt det praktiske arbeidet da det ble hektisk og vi nærmet oss sluttfasen.

Vi bør også nevne politisk redaktør Vidar Udjus og event-ansvarlig Helene Abusdal, som dro i gang en politisk debatt på Teateret scene i Kristiansand midt i valgkampen. Det var under denne debatten det ble tydelig at artikkelserien vår vil få politiske konsekvenser, uansett hvordan lokalvalgets resultat blir.

Statistikk og innsynsarbeid - de skriftlige kildene

Vi har i hovedsak benyttet kvantitativ tallmateriale fra Statistisk sentralbyrå (SSB), enten direkte fra byrået eller bearbeidet tallmateriale av aktører som Kristiansand kommune, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Ved behov har vi også hentet inn statistikk og informasjon fra Kristiansand kommune.

Vi startet med å lese på Statistikkportalen til Kristiansand kommune. Her samler, bearbeider og publiserer analytikerne i kommunen mye tall og fakta om levekår i Kristiansand. De publiserer så mye de kan, og har en åpen holdning. Men analytikere som jobber med samfunnsplanlegging har tilgang til noe mer detaljert informasjon enn den statistikken de har lov til å publisere. Når det er snakk om grunnkretser med små innbyggertall og høy detaljeringsgrad på statistikk om sensitive forhold i livet, kommer det personvern vurderinger på banen.

Tallene kommunen hadde hentet fra Statistisk Sentralbyrå (SSB) har vi rett på innsyn i, med unntak for den statistikken som er så detaljert at det berører personvernet.

Boligselskapet i Kristiansand sendte vi innsynsbegjæringer til med hjemmel i offentleglova, og ba om oversikter over alle adressene der det er ulike typer kommunale boliger.

Bygge eget datasett

Det metodiske spørsmålet var hvordan vi skulle jobbe med tallene for å finne nye sammenhenger og ukjente historier om byen vår.

SSB har delt inn Norge i omtrent 14.000 statistiske og geografiske enheter, såkalte **grunnkretser**. Disse er igjen samlet i ca. 1.550 **delområder**, eller det vi kaller **bydeler** i vår kommune. I Kristiansand er det 18 bydeler. Grensene kommunen jobber med statistisk er de samme som SSB bruker, men navnene kan variere. Det byr på kilder til forvirring, for eksempel "Indre Randesund" og "Hellemyr" i stedet for "Søm-Torsvikheia" og "Hellemyr-Fjellro".

SSB anbefaler en nedre grense på 1.500 personer når grunnkretser skal settes sammen til levekårssoner. Ved sammensetning bør grunnkretsene være mest mulig ensartet for å sikre at levekårene i området blir fanget opp i statistikken.

Kristiansand har i tillegg benyttet et annet kriterium ved sammensetningen av grunnkretsene. Kommunen vektlegger sosioøkonomiske kriterier ved tildeling av midler til grunnskolen og levekårssonene gjenspeiler inndelingen i skolekretser.

For å gjøre en grundig analyse av levekårene ville statistikk på grunnkretser, som er det lavest mulig geografisk nivå, vært det optimale. Da kunne vi stille til skue de betydelige forskjellene i levekårene i Kristiansand nesten ned på gatenivå. Det var to forhold som var avgjørende for at vi valgte bort dette alternativet. Det ville være etisk uforvarlig å bruke statistikk som kunne muliggjøre identifisering på individnivå og SSB kunne ikke gi oss adgang til statistikk på grunnkretsnivå.

Analyse av delområdene ble også valgt bort siden tallmaterialet kamuflerer de store ulikhetene i hver bydel og forskjellene i levekår vil ikke bli synlige.

Vi besluttet derfor å benytte inndelingen i levekårssoner i prosjektet. Fordelene var flere. Inndelingen av sonene var gjennomført av personer med god kunnskap om lokale forhold, kommunen hadde allerede tilgjengelig statistikk for nivået, befolkningsgruppen i hver sone var relativt like store og det var mulig å identifisere interne forskjeller i bydelene.

Vi begynte å bygge vårt eget datasett basert på den offisielle statistikken gjennom høsten 2018, og oppdaterte datasettet med nye kolonner med tall flere ganger gjennom året frem mot publisering.

Det er stor spredning i befolkningstallet i bydelene. Fra 394 innbyggere i Ålefjær til 10.051 i Indre Randesund (alle tall SSB 2017).

En bydel har flere levekårssoner, som igjen har flere grunnkretser.

Oversikt som viser inndelingen i grunnkretser og delområder:

<https://www.ssb.no/klasse/klasseklassifikasjoner/1>

Kart som viser inndelingen i grunnkretser og delområder:

<https://kart.ssb.no/>

Datasett som kan lastes ned finnes i Kartkatalogen til Geonorge, <https://www.geonorge.no/>.

Søk etter "Statistiske enheter grunnkretser 2019"- Kvantitative størrelser.

Her er et utsnitt av datasettet vi bygde. I én kolonne ser man bydelene, deretter hvilke levekårsoner som hører til bydelen, innbyggertall, og bortover en hel rekke statistiske kategorier som sier noe om levekårene hvert sted.

Bydeler	Innbyggere		Levekårsoner		Leveboliger		Antall arbeidsområde		Antallet kompetanse i løpet av 3 år, personer 2		Kroner	
	Navn	Andel	Navn	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel		
Flekkerøy	3452	3,9	Flekkerøy SV	1904	2,1	111	17,0	174	26,4	42	23,1	362 900
Flekkerøy			Flekkerøy NØ	1548	1,7	98	20,1	109	21,5	34	27,0	344 200
Ytre Vågsbygd	6453	7,2	Sjøstrand	2710	3,0	208	20,1	311	29,9	51	23,0	394 700
Ytre Vågsbygd			Voie	1850	2,1	107	14,8	146	20,4	65	30,8	353 200
Ytre Vågsbygd			Voiebyen SV	2777	3,1	312	25,5	454	37,1	126	33,6	334 800
Midtre Vågsbygd	8455	9,5	Kjos-Åsane	2896	3,3	145	12,2	404	33,2	109	32,1	347 800
Midtre Vågsbygd			Vågsbygd sentrum	2464	2,8	234	23,4	413	41,3	63	35,2	348 700
Midtre Vågsbygd			Karus	2211	2,5	191	19,1	422	41,1	77	31,8	329 000
Slettheia	4652	5,2	Nedre Slettheia	2432	2,7	139	13,2	448	41,6	83	36,6	322 000
Slettheia			Øvre Slettheia	2220	2,5	163	17,8	416	43,2	95	46,8	277 500
Hellemyr	3893	4,4	Hellemyr S	2123	2,4	116	14,6	234	28,7	84	37,2	330 200
Hellemyr			Hellemyr N	1770	2,0	115	18,0	159	25,0	61	31,6	357 600
Tinnheia	2967	3,3	Tinnheia S	1308	1,5	92	14,8	293	45,4	56	38,1	333 600
Tinnheia			Tinnheia N	1659	1,9	107	13,3	332	41	64	36,2	322 200
Grim	6164	6,9	Grim NØ	2541	2,9	359	29,8	634	50,6	129	32,3	325 500

Enklere tilgjengelig statistikk er lagt som nedlastbar fil på temasiden vår.

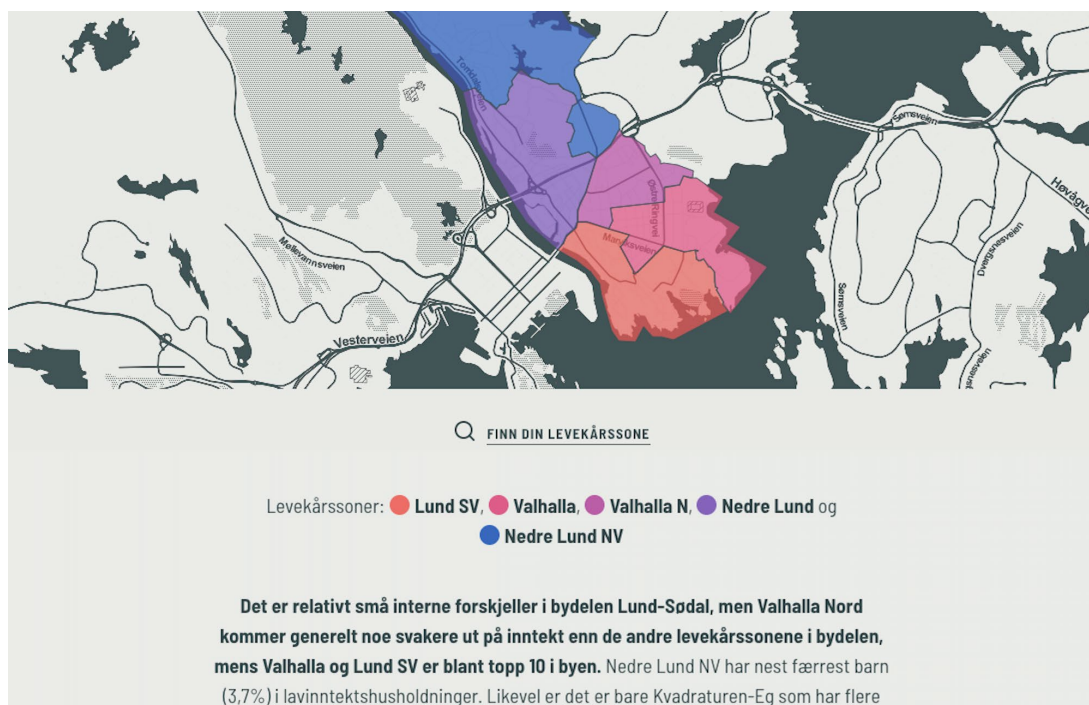
Nederst inneholder datasettet vårt kildereferanser, datering av tallene, og egne felt der journalistene i prosjektet skriver inn hva statistikken faktisk viser med egne ord. I den digitale presentasjon har disse kommentarene til grafene blitt hentet automatisk inn og vist frem, til hjelp for lesere som ikke har så god tallforståelse.

Slik ser dette ut i arbeidsarket:

Gjennomsngangsboliger		Tekst til bydeler
Antall	Pr innbygger	
1	1 904	Flekkerøy er en av bydelene som kommer best ut på levekårsundersøkelsen
0	-	
10	271	Ytre Vågsbygd er delt i tre levekårsoner, Sjøstrand, Voie og Voiebyen SV. De
4	463	
45	62	
14	207	Midtre Vågsbygd representerer på mange måter gjennomsnittet av Kristiansa
13	190	
14	158	
16	152	Slettheia deles i to levekårsoner, Nedre og Øvre. Det er til dels betydelig forsl
18	123	
9	236	Hellemyr utmerker seg med en ung befolkning. Bare Justvik har lavere gjenn
31	57	
11	119	Tinnheia scorer lavt på utdanning og har mange unge uførepensjonister i for
10	166	
32	79	Det er bare Kvadraturen/Eg som kommer svakere ut enn Grim på sosioøkono

Quiz, droner, video og interaktive kart

Utfordringen med å kombinere og presentere film, bilder, kart og masse data samlet er å ikke drukne det som skal kommuniseres i en kontekst av utallige inntrykk og farger. Spesielt på selve statistikk-saken valgte vi derfor å tone ned fargepaletten på film/ bilder og heller hente denne frem i visualiseringen av selve datagrunnlaget.

I spesialartikkelen for presentasjon av statistikk starter vi på bydelsnivå for å gi leseren en naturlig og gjenkjennelig introduksjon til den faktiske statistikken som er fokusert rundt den mindre familiære enheten levekårszone. Bruk av dronevideo som en overgang til valgt bydel vurderte vi som et visuelt sett effektivt og ikke minst symbolsk grep i form av å løfte blikket og få oversikt.

For å engasjere leseren ytterligere laget vi en programmatisk quiz som henter spørsmål og svar fra datagrunnlaget og presenterer disse i en tilfeldig rekkefølge med tilfeldig genererte svaralternativer.

Det hadde vært ønskelig å bruke Google Maps som kartleverandør da konfigurasjonsmulighetene for selve kartpresentasjonen her er mange (farger, linjetykkelser, fonter, etc), men siden Google økte prisen på tjenesten med 1400% i juni 2018 har det vært nødvendig å finne andre løsninger. Hos oss falt valget på Leaflet (open-source JavaScript bibliotek) i kombinasjon med kart-ruter fra Stamen og ESRI. For å få kartet til å harmonere med resten av det visuelle uttrykket har vi brukt moderne CSS (blend modes, filters, pseudo-elements) på toppen av dette. For å kunne markere bydeler og levekårszoner visuelt i kartet var det nødvendig å bygge en egen GeoJSON basert på grunnkretsdata (statistiske enheter) fra Kartverket og data fra SSB (grunnkretsinnndeling). Vi benytter oss også av Kartverkets adresser søk (åpent api) ifm. at leseren kan få hjelp til å finne fram til sin levekårszone.

For å hjelpe leseren presenteres alle sakene som publiseres i serien Byen vår i samme drakt – fonter, farger og et visuelt uttrykk som skaper gjenkjennelse. Hver artikkel har et tema

under fanen utenforskap som vi vha. meta tags kan benytte oss av programmatisk, feks. i det faste video-elementet som henter fram relevante intervjuer med aktuelle politikere.

Politikerne; åpne spørsmål i videokarusell

I flere av artiklene (kun i nettutgaven) vil man kunne se en karusell med 12 bilder av politikere. Disse er klikkbare videosaker, alle personene er førstekandidater til kommunevalget i Kristiansand. De har fått de samme to spørsmålene og like mye taletid. Den samme karusellen går igjen med ulike temaer, som barnefattigdom, plassering av kommunale boliger, eldrepolitikk og unge som faller utenfor.

Connie har gjort alle disse intervjuene, Per Moseid har filmet, og Frode Nordbø har sydd sammen den digitale presentasjonen. Alle politikere har fått to korte, åpne spørsmål om hvert tema: Hva har ditt parti gjort med dette de siste fire årene? Og hva har dere tenkt å gjøre i neste periode?

På den måten gir vi leserne våre et verktøy for å orientere seg bredt inn mot kommunevalget, i spørsmål som ikke alle partiene berører i sine valgbrosjyrer.

For å unngå tradisjonell presentasjon av 16:9 video - som ofte løsriver leseren fra konteksten, utviklet vi en videospiller som er integrert i det helhetlige uttrykket og lett å navigere i.

HVA SIER POLITIKERNE OM UNG UTENFOR?

De nyeste tallene fra UNGDATA for Kristiansand viser at andelen unge i ungdomsskolen som føler seg ensomme har økt med fem prosent siden 2014 (17 til 22%) andelen med depressive symptomer har økt med tre prosent i samme periode (11 til 14%) og andelen ungdomsskoleelever som er mobbet minst hver 14. dag har økt i perioden 2016 til 2019 med 2%.

Kilder: Ungdata.no og Ungdata for Kristiansand 2019.

- Hva har ditt parti gjort i denne perioden for å stanse denne utviklingen?
- Hva vil ditt parti gjøre i kommende periode?

Harald Furre
HØYRE HØYRE

Jørgen Kristiansen
KRISTELIG FOLKEPARTI

Erik Rostoft
FOLKELISTA KRISTIANSAND

Kari Berthelsen
PENSJONISTPARTIET

- Også er det en stor diskusjon i forhold til dette med forebygging og brannslukking.

Denne løsningen er utviklet i JavaScript via Node.js og Webpack, og AWS Simple Storage Service brukes som server.

Muntlige kilder

Skal vi virkelig få folk til å ønske å lese de store statistikk sakene, er det viktig å vise menneskene bak statistikken, det vi ofte kaller "caser". Når vi viser statistisk at

barnefattigdommen øker i Kristiansand, intervjuer vi samtidig en fattig familie som forteller om hverdagen sin. Slik har vi gjort med alle temaene vi har tatt for oss, og det har virkelig engasjert leserne i stor grad.

For å få tak i disse casene, har vi benyttet flere ulike metoder. Vi har kontaktet mange forskjellige frivillige organisasjoner innenfor aktuelle områder, oppsøkt disse, og der blitt kjent med menneskene det gjelder.

I andre tilfeller har vi oppsøkt steder der for eksempel ungdom samles, og rett og slett snakket og lyttet til dem.

De fleste av casene har vi hatt kontakt med jevnlig det siste året. De har fått komme med innspill, og i stor grad fått beholde kontrollen over egen historie. Det er en svært tidkrevende måte å jobbe på, men når man går så dypt inn i andre menneskers liv, er det fint å kunne bruke god tid på å skape tillit, og god tid på å prøve å kunne sette seg inn i deres situasjon. Tilbakemeldingene fra dem som har valgt å fortelle sin historie har vært at de føler seg godt ivaretatt og respektert.

Underveis har vi vært i kontakt med et betydelig antall mennesker som på ulikt vis har vært i vanskelige situasjoner. Vi har forberedt dem så godt vi kan på hva det vil innebære å stå frem med sine historier. Noen har ombestemt seg underveis, og det må man forvente. Derfor er det viktig at man som journalist har flere kilder enn de man ender opp med å fortelle historien til.

Etiske avveininger i statistikk og kildearbeid

Det er aldri ønskelig å la kilder være anonyme. Likevel har vi gjort noen unntak i disse sakene. I historien til den fattige familien, har vi latt dem være anonyme, både fordi det fremdeles er vanskelig å stå fram som fattig, men ikke minst av hensyn til at de har et lite barn. Vi har valgt å følge VVPs anbefalinger når det gjelder hensyn til barn.

Vi har også intervjuet ganske unge personer som står fram med sin historie. Selv om intervjuobjektet er over 18 år, er det ikke sikkert vedkommende er klar over hvilken effekt det å stå fram i avisen kan ha. Derfor har det vært svært viktig å snakke med støttepersoner rundt, ha tett kontakt med intervjuobjektet, la vedkommende få tenke seg om flere ganger, og ikke minst gjøre etiske vurderinger på intervjuobjektets vegne. Er det sikkert at absolutt alt skal skrives? I noen tilfeller har vi valgt bort ting som er svært sensitive, og som en ungdom på et senere tidspunkt kan angre på at ble delt med hele byen. Det viktige er at det ikke endrer på hovedhistorien, men at vi heller ikke trenger det med for å fortelle den.

Vi måtte også vurdere etiske aspekter ved utvalget av statistikk. Ett spørsmål som naturlig melder seg er hvor hvor mye man kan fortelle om et lite område, før en gruppe mennesker føler seg stigmatisert eller man krenker deres personvern.

Kristiansand har én bydel med et svært lite innbyggertall. Den heter Ålefjær. I vår statistikk over levekårssoner er bydelen Ålefjær innlemmet i levekårssonen Justvik-Ålefjær og dermed i nabobydelen. Dette er gjort for å ikke være altfor nærgående overfor innbyggere i et område er har liten befolkningen. Denne justeringen er tydelig forklart for leserne våre når man klikker på begge områdene i det elektroniske kartet.

En del av datagrunnlaget vårt var at vi hadde alle de nøyaktige adressene til de kommunale gjennomgangsboligene for vanskeligstilte, alle adressene til boligene for psykisk syke osv.

Dette vurderte vi som helt sentral dokumentasjon bak analysene vi skulle gjøre. Men vi mente også det ville være galt å publisere de nøyaktige adressene i kartene vi publiserte. I kartene zoomer vi ut og forteller i stedet om andelen av slike boliger i et område. Dette er gjort for å unngå stigmatisering av dem som bor på disse adressene.

Hva er egentlig nytt?

Kort oppsummert, så har vi i dette prosjektet formidlet offentlig statistikk og enkeltmenneskers historier. Det er ikke først og fremst en avsløring vi har tatt sikte på, men snarere å øke forståelsen for ulikhetene i byen vår.

Likevel er det spesielt på to punkter vi har gitt våre lesere og lokal beslutningstakere ny innsikt.

- Fordelingen av de kommunale gjennomgangsboligene for vanskeligstilte var mye skjev mellom bydelene enn det som var kjent. Dette ble kjent gjennom måte vi visualiserte dataene på.
- Forskjellene mellom levekårssonene innad i en bydel er i mange tilfeller mye større enn det som har vært kjent. Spesielt utslaget av 46,6% fattige barn i ett område var ny innsikt her i Kristiansand og avdekker levekårsutfordringer som det må jobbes med å håndtere. Antallet (nesten 2500 fattige barn) ble umiddelbart en del av valgkampen i byen vår, og hele det politiske spekteret refererer til artiklene og foreslår ulike måter å ta tak i dette på.

Kommunale boliger: En annen måte å se ting på

Boligselskapet i Kristiansand er et kommunalt foretak som disponerer alle kommunens boliger enten de er eid direkte eller via stiftelser. Boligselskapet har 871 gjennomgangsboliger for vanskeligstilte, 37 boliger for bostedsløse, 54 boliger særskilt tilrettelagt for husstander med funksjonshemmede, 104 omsorgsboliger for eldre, 553 omsorgsboliger og serviceboliger for eldre, 223 boliger for utviklingshemmede og 115 boliger for personer med psykiske lidelser.

Politikerne har i "boligsosial plan" vedtatt at denne boligmassen skal spres i hele byen. I presentasjonene de har fått tilbake, får man inntrykk av at boligene er spredt.

Men gjennom samtalene vår redaksjon har hatt med politifolk, sosiologer og folk som bor i de ulike nabolagene, har det blitt veldig klart for oss at det er helt ulike utfordringer og effekter for nabolagene knyttet til de ulike boligtypene. Under halvparten av de kommunale boligene er "gjennomgangsboliger for vanskeligstilte", men langt de fleste politiutrykningene, brannalarmene og uroen hos naboer kan knyttes til disse.

Det Fædrelandsvennen gjorde her, var å be om innsyn i alle adressene med henvisning til offentleglova. Så begynte vi et arbeid med å analysere alle adressene i forhold til kartinnledingen for levekårssoner og bydeler.

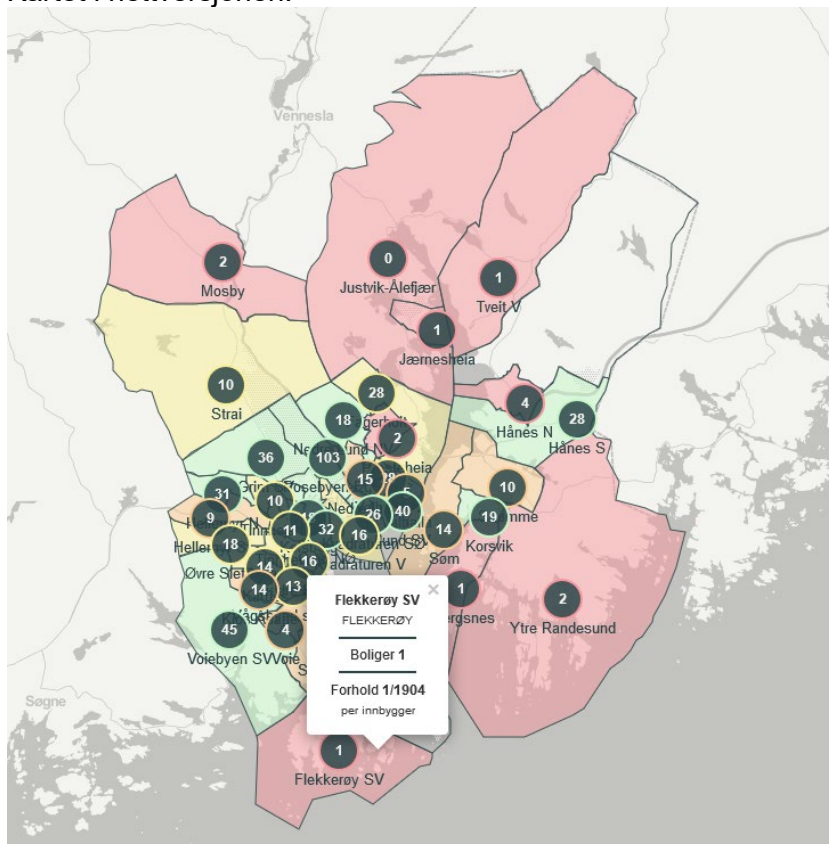
Deretter beriket vi datasettet med informasjon fra SSB om folketall i de ulike områdene. Når vi så fokuserte på “gjennomgangsboliger for vanskeligstilte”, trådte det frem et bilde som tydelig viste at boligene som utgjør den største belastningen, nesten ikke finnes i de rikeste områdene av byen. Denne typer boliger er i stor grad plassert i de mest sentrale områdene, og med noen unntak i perifere bydeler med lave boligpriser og større levekårsutfordringer.

I nettversjonen av kartet bruker vi fargekoder for å angi de største forskjellene, og viser frem ett tall (det faktiske antallet gjennomgangsboliger i hver levekårssoner). Klikker man på sonen, får man frem mer informasjon, som forholdstallet mellom antallet slike boliger og befolkningsgrunnlaget. I en sone er dette tallet så lavt som 1/31. I noen soner er tallet 1/flere tusen.

Denne måten å analysere og visualisere offentlig tilgjengelige data på, gir den viktigste enkeltavsløringen i vårt materiale. Vi viser her med et enkelt grep hvor skjevt dette er gjort, og hvordan kommunen dermed kan bidra til å forsterke ulikhetene i byen gjennom sin politikk.

Senere i metoderapporten skriver vi om hva dette førte til. Ingen ønsket å forsvare det bildet vi nå tegner av situasjonen, alle politikerne ønsker å gjøre noe med skjevdelingen vi har påvist.

Kartet i nettversjonen:

Papirutgavens forside:

Fædrelandsvennen

SERIE: BYEN VÅR Flekkerøy har én, Posebyen og Eg har 103. Fagfolk innenfor velferdsforskning har lenge anbefalt at man ikke samler mange personer med levekårsutfordringer på et lite område. **NYHETER SIDE 6**

Fattige barn

Formelt heter det vel “barn som vokser opp i lavinntektshusholdninger EU-60”, og er en statistisk kategori som angir hvem som vokser opp i familier hvor foreldrene tjener mindre enn 60% av median lønnsinntekt.

I virkeligheten kan man bruke betegnelsen “fattige barn”, og vi har møtt en del av dem i arbeidet med disse artiklene. Selv om fattigdom er et relativt begrep, gir det mening å bruke det om de barna som ikke kan ta del i de aktivitetene som er naturlig for andre å delta i.

I denne saken er selve antallet tittelpoenget vårt, og det gikk umiddelbart inn i den lokale valgkampen som et viktig tema for alle partiene.

Slik så forsiden ut.

Fædrelandsvennen

SERIE: BYEN VÅR - BARNEFATTIGDOM

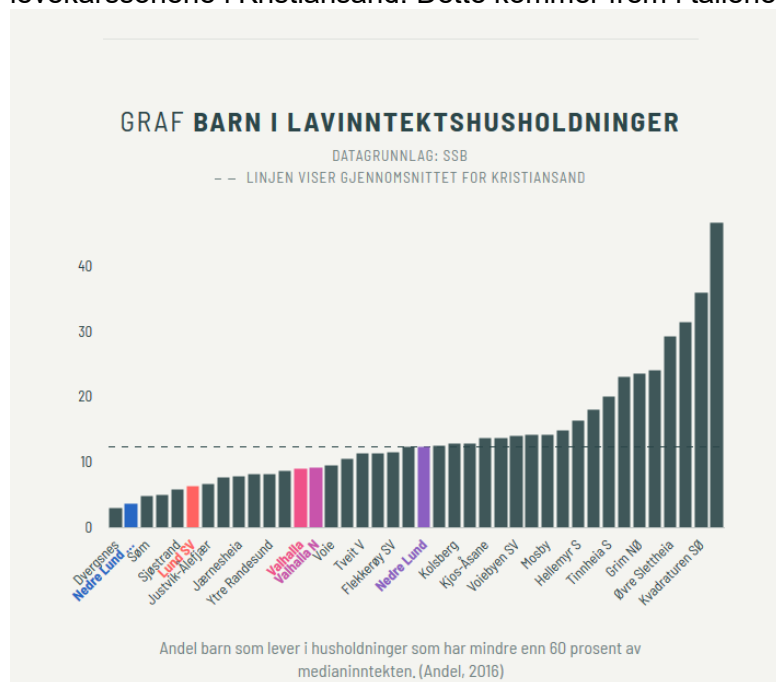
Nesten 2500 fattige barn

Fra 2001 har barnefattigdommen mer enn tredoblet seg i Norge. Kristiansand ligger godt over landsgjennomsnittet. **FREDAG SIDE 22-29**
Småbarns pappa - Bekymrer meg hver dag for hvordan vi skal klare oss.

Det viktige funnet når det gjelder fattige barn, er imidlertid forskjellene mellom levekårssonene i Kristiansand. Dette kommer frem i tallene FVN bestilte fra SSB:

En kjærkommen utsettelse

I juni nærmet vi oss å være klare til publisering. Da kom sjefredaktør Eivind Ljøstad for å kikke på det vi hadde laget. Han likte det han så, helt til han reagerte på en kildehenvisning som forekom flere steder. Det sto “SSB, 2012” under en del av tallene vi brukte.

Redaktøren mente tallene var “altfor gamle” og at mye kunne ha skjedd i de ulike bydelene de siste syv årene. Reporterne sa at dette er de siste tallene SSB har gitt til planleggerne i kommunen. “Det må finnes noe nyere. Sjekk det!” sa Ljøstad.

SSB ble kontaktet med spørsmål om det var mulig å gjøre nyere analyser av data på levekårssone-nivå i Kristiansand. Svaret var ja, men det ville ta noen uker og koste en del penger. Vi bestilte tallene før sommerferien, og informerte redaktøren om at dette vil utsette prosjektet til august. Da ville vi måtte publisere midt i valgkampen. Vi var klare om kvelden den 18. august og startet med bussreisen med nr 19.

Dermed satte vi dagsorden for den politiske samtalen i Kristiansand med artikkelserien midt i valgkampen. Politisk redaktør inviterte like godt politikerne til en egen debatt med tematikk fra “Byen vår”-artiklene.

Publisering

Gjennomgående har vi publisert sakene først på fvn.no og deretter i papiravis påfølgende dag.

Når vi har publisert de store “stolpene” i serien, har vi brukt epost-nyhetsbrevet til Fædrelandsvennens abonnenter for å informere litt ekstra om hva vi holder på med.

Vi konsenstrerte publiseringene om noen "stolper" med dagers mellom. Vi ønsket ikke å spre dette for tynt utover mange dager, men heller ikke å dumpe titalls artikler på leserne på samme tid.

Aller først satte vi i gang bussreisen. Den saken er tydelig bygget opp rundt funnene våre i statistikken, men publiseringen er likevel helt fri for tabeller og grafer. Her ønsket vi å tydelig formidle hva vi holder på med, for å gjøre leserne interessert i resten av stoffet.

Neste store publisering var svært statistikkung. "Hva tror du at du vet"-publiseringen på fvn.no inneholder 160 stolpediagrammer som sammenligner levekår i de 40 ulike levekårssonene, og 160 kakediagrammer som viser forskjellene mellom sonene i den enkelte bydel. Vi kombinerer med kart og dronevideoer, og har animert statistikken for å holde på lesernes nysgjerrighet og innlevelse. Grepet med valgfri bydels-quiz før man får tallene skal fungere på samme måte. (Og de fleste leserne valgte å ta quizen)

I papirutgaven så denne saken slik ut:

6 NYHETER

SERIE: BYEN VÅR

LEVEKÅR:

Store forskjeller mellom bydelene

KRISTIANSAND

Ett område i byen vokser nesten halvparten av barna opp i lavinntektsfamilier. Et annet område har nesten alle de voksne høyere utdannelse.

... (Detailed text from the article describing the living conditions and social challenges in different parts of Kristiansand, including mentions of income inequality and education levels.)

7 NYHETER

6 NYHETER

SERIE: BYEN VÅR

FAKTA

Om livslønsinntekt

... (Text describing the data source for the bar charts, mentioning Statistics Norway and the year 2012.)

Innverdi og norskfalle med innverdiendekke

Utdannelse bak hvert barn

Barn i lavinntektsfamilier

Utdannelse etter skatt

Nå hadde vi vært tydelige på faktagrunnlaget og orienteringen i dette prosjektet, og neste "stolpe" var temaet barnefattigdom.

Tematikken med fordeling av kommunale boliger var tredje store tema. Videre i serien fokuserer vi på unge som faller utenfor, nabolageffekter, ensomme eldre og problemer i arbeidet med integrering av innvandrere. Serien er ikke ferdig og vil pågå utover høsten.

Konsekvenser

Gjennom mange år har det vært politisk konsensus om boligsosial plan for Kristiansand kommune. Boligselskapet har fortalt en historie om at de kommunale boligene er godt spredt, men Fædrelandsvennens analyse viste en betydelig mer nyansert historie. Når vi justerte folk de ulike typene kommunale boliger og folketall i de ulike områdene, ble det tydelig at "gjennomgangsboligene" som det følger mest sosiale utfordringer med, er svært skjevt fordelt. I de rike områdene av byen er det nesten ingen slike boliger.

Under den politiske debatten var absolutt ingen av de politiske partiene villige til å forsvare politikken det inntil nå har vært konsensus om. Selv ordføreren fra Høyre, Harald Furre, sa rett ut at visualiseringen av data i denne saken har fått frem en ny erkjennelse.

Alle partiene er nå plutselig enige om at det skal gjøres tiltak for å endre på fordelingen av denne boligtypen i kommunen.

Lørdag 30. august preget de borgerlige partiene forsiden av Fædrelandsvennen med en 21 punkter lang tiltakspakke for å bekjempe fattigdom. Ett av punktene handler om avkorting av barnetrygden for sosialhjelpsmottakere. Flere av de borgerlige partiene i Kristiansand har vært enige med venstresiden om at det bør bli slutt på at sosialhjelpsmottakere ikke får barnetrygd. Denne ordningen vil den styrende koalisjonen nå evaluere. Venstresiden ønsker allerede nå å endre dette.

Spesielle erfaringer: scenedebatt og rapmusikk

Vår sjefredaktør Eivind Ljøstad utfordret redaksjonen for en tid tilbake og sa vi må ta journalistikken vår ut på nye plattformer. Han mente vi blant annet burde forsøke å skape nærhet til leserne ved å møte dem på arrangementer, og ta noe av journalistikken vår til scenen. Bokstavelig talt.

Den 30. august tok vi dette stykket datajournalistikk inn på Teateret scene i Kristiansand. Connie Bentzrud fortalte hva vi har drevet med. Rapperen "Shisko" fremførte låta "4617 GRIM" om bydelen han kommer fra. Politikerne debatterte temaer som barnefattigdom og plassering av kommunale boliger. Salen var helt full.

(Alt ble filmet og det ligger en lenke til det hele i publikasjonslisten)

Vidar Udjus og Connie Bentzrud

“Shisko” fremfører “4617 GRIM”

Fullt hus når ulikhet skulle diskuteres

Politisk redaktør og 6 listetopper fra partiene

Innsendt til SKUP:

Kristiansand, 6. sept 2019

Connie Bentzrud, Sondre Zachariassen, Frode Nordbø og Tarjei Leer-Salvesen

Publikasjonsliste

FVN.no 18. august 2019:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/2GXBar/Buss-19---en-klassereise-gjennom-Kristiansand>

Papirutgave 19. august 2019: “Buss nr 19 byr på en klassereise”

FVN.no 20. august 2019:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/Wbazeg/Byen-var---hva-tror-du-at-du-ved> og
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/zGVGoO/Store-forskjeller-mellom-bydelene-i-Kristiansand>

Papirutgave 21. august 2019: “Store forskjeller mellom bydelene”

FVN.no 22. august 2019:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/Qo8qWR/Nesten-2500-fattige-barn-i-Kristiansand>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/kJyaJk/--Alle-skal-med>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/GG6Xb4/--Sysselsetting-og-skolegang-er-vesentlig>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/lAnpJy/Sitter-fast-i-fattigdom>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/Opa333/-Et-livslangt-utenforskap-kan-starte-i-oppveksten>

Papirutgave 23. august 2019: “Nesten 2500 fattige barn”

FVN.no 26. august 2019:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/e8Xm94/Barnefattigdom-Familien-takker-alle-som-onsker-a-hjelpe>

FVN.no 27. august 2019:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/0EMwwA/Flekkeroy-har-n-kommunal-bolig-for-vanskeligstilte-Posebyen-og-Eg-har-103>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/8mxJkW/--Det-er-viktig-med-stabilitet-i-boforhold>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/BRmBAq/-Jeg-er-redd-noen-skal-ta-meg>

Papirutgave 27. august: “kommunale boliger for vanskeligstilte: Slik er de fordelt i bydelene”

FVN.no 29. august:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/rA9a5A/Stadig-flere-unge-i-Kristiansand-mister-hapet-om-et-lykkelig-liv>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/MRawXB/-Kidsa-er-framtida-og-hva-skal-de-gjore>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/zG9aKr/Belizio-ble-stemplet-som-kriminell-da-han-var-13-Da-ble-han-det>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/JopdvR/-Ingen-gjorde-noe-for-at-ieg-skulle-kunne-fullfore-10-klasse>

Papirutgave 29. august: “Jeg ble stemplet som kriminell da jeg var 13”

FVN.no 29. august 2019: (Konsert og debatt om “Byen vår”)

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/0nk722/Hvordan-forklarer-politikerne-at-Kristiansand-er-pa-verstingtoppen>

FVN. 30. august 2019 (Nyhetsoppfølger skrevet av Vegard Damsgaard)

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/AdqV7n/Lanserer-21-lofter-for-a-forebygge-fattigdom>

Papirutgave 31. august: “Slik vil de bekjempe fattigdom i Kristiansand”

FVN 2. september 2019:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/wPgOao/Slik-kan-man-lofte-en-bydel>

FVN 3. september 2019:

<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/8mXKbw/-A-leke-sammen-med-andre-barn-er-grunnleggende-for-a-lare-seg-spraket>
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/Adxmw3/Politikerne-vil-ha-barnefamilier-til-sentrum-Men-hva-slags-boliger-bygges-der>

Papirutgave 3. september 2019: “Slik kan Tinnheia løftes”